

בבית המשפט העליון

רע"ב 10203/17

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: סמיון ריזייקוב

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. שירות בתי הסהור

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 29.11.2017, בעת"א 10647-07-17, שניתן על ידי כב' השופט א' יקואל

בשם המבקש: עו"ד מיקי חובה

בשם המשיבים: עו"ד שי כהן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז – לוד בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (להלן: בית המשפט המחוזי) (כב' השופט א' יקואל), בעת"א 10647-07-17, מיום 29.11.2017. בגדרו של פסק הדין, נדחתה עתירתו של המבקש על החלטת המשיבים, שלא לאפשר לו לצאת לחופשה בת 12 שעות.

רקע והליכים קודמים

2. המבקש מְרַצה עונש מאסר, בן 13 שנים ו-7 חודשים, בגין שני גזרי דין שניתנו בעניינו. הראשון שבהם, ניתן ביום 10.02.2008, בתפ"ח (חי') 4042/07, במסגרתו הורשע המבקש, בעבירות של מעשה סדום ואינוס. בגדרי גזר הדין, הוטלו על המבקש 13 שנות מאסר לריצוי בפועל. גזר הדין השני, ניתן ביום 11.12.2012, לאחר שהמבקש הורשע, על פי הודאתו, בעבירה של החזקה בסמים שלא לצריכה עצמית, אותה ביצע ביום 01.05.2012, בעת חזרתו לבית הסוהר מחופשה בת מספר שעות. בגזר הדין השני, הוטלו על המבקש, במסגרת הסדר טיעון, 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל, תוך שנקבע

כי 7 חודשים ירוצו במצטבר, ואילו 11 החודשים הנוספים ירוצו בחופף לעונש המאסר אותו ריצה המבקש באותה עת.

ביום 16.07.2007, החל המבקש לרצות את עונשו, כאשר מועד שחרורו המלא יחול ביום 15.02.2021.

3. לעניין חופשות, מסווג המבקש לקטגוריה ב/1, אשר משמעותה, לפי סעיף י"א לפקודת נציבות שירות בתי הסוהר 04.40.00, שעניינה "חופשת אסירים" (להלן: פקודת נציבות בתי הסוהר), היא זו: "אסירים שכל יציאה שלהם לחופשה מותנית באישור אח"מ/קמב"ס וכפופה לתנאים מגבילים מבין התנאים המפורטים בנספח א' לפקודה שייקבעו על ידי אח"מ/קמב"ס". על פי הנמסר משירות בתי הסוהר (להלן: שב"ס), המבקש יצא לחופשות בודדות, ביום 11.04.2011; ביום 29.02.2012; וביום 01.05.2012. עם חזרתו של המבקש מהחופשה האחרונה, אליה יצא בחודש מאי 2012, נתפסו על גופו סמים, ובעקבות כך התווספו לעונשו 7 חודשי מאסר לריצוי בפועל כמפורט לעיל; והוחלט שלא לאפשר לו לצאת לחופשות נוספות, בהתאם לסעיף י"ב(3)(2)(4) לפקודת נציבות בתי הסוהר.

4. בחודש דצמבר 2012, הגיש המבקש עתירת אסיר, במסגרתה הוא ביקש כי בית המשפט יורה למשיבים לאפשר את יציאתו לחופשה מיוחדת בת 8 שעות לצורך השתתפות בחתונת אחותו (עת"א 56619-12-12). ביום 08.01.2013, דחה בית המשפט המחוזי את העתירה. בית המשפט המחוזי עמד על העובדה, כי המבקש ביצע עבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, בעת חזרתו מחופשה מהכלא, וקבע כי "בנסיבות אחרות ייתכן כי היה מקום להיעתר לבקשה בשל הטעמים ההומאניים שהעלה העותר [המבקש]. דא עקא, העיון בחומר המודיעיני מלמד כי לכאורה הסתבכותו של העותר [המבקש] בפלילים ובעיקר בנושא הסמים לא הייתה הסתבכות יחידה וכי אף סמוך למועד הגשת העתירה קיימים מידעים דומים".

5. בחודש מרץ 2016, הגיש המבקש עתירה נוספת, שעניינה שילובו בסבב חופשות (עת"א 60824-03-16). כעבור 4 חודשים, שעה שעתירה זו הייתה תלויה ועומדת, נערכה למבקש בדיקת שתן, אשר העלתה כי הוא נטל בופרנורפין (Subutex), חומר, המוגדר כסם מסוכן. למען שלמות התמונה, יצוין כי בדיקות שתן שנערכו למבקש לאחר מכן יצאו שליליות.

6. ביום 13.07.2016, ניתנה חוות דעת מטעם מב"ן בעניינו של המבקש, במסגרתה צוין, בין היתר, כי: "ההתרשמות הינה שהוא [המבקש] מחויב לתהליך הטיפול בקבוצה

הייעודית אך שאין לו מודעות למצבי סיכון הקשורים לשימוש באלכוהול ושהתנהגותו בבית סוהר מעידה על כך שעדיין מתקשה להתאים את עצמו למסגרת ולקבל גבולות. שני הדברים האחרונים, לדעתי, מונעים אפשרות להגיע למסקנה ברמה סבירה שיהיה מסוגל ו/או מעוניין להתמיד בגבולות בזמן חופשה”.

ביום 10.08.2016, התקיים דיון בעתירה, במהלכו ביקש ב”כ המבקש למחוק את העתירה, “ולפנות לשב”ס על מנת לבקש מהם לבדוק את אותו חומר שהעותר קיבל בזמן טיפול שיניים סמוך לבדיקת השתן ולבקש להשוות אותו לחומר שנמצא אצלו בשתן בבדיקה”.

7. בחודש דצמבר 2016, הגיש המבקש עתירה נוספת בנוגע לשילובו בסבב חופשות (עת”א 33823-12-16). ביום 08.02.2016, דחה בית המשפט המחוזי את העתירה, בקובעו כי:

”לאחר ששמעתי את הצדדים ועיינתי במידע המודיעיני סבורני כי החלטת המשיב הינה החלטה סבירה שאינה מצדיקה התערבות בית המשפט. אכן יש לברך את העותר על הטיפול הייעודי בו הוא נוטל חלק בימים אלה ברם, אין בטיפול זה כדי ליתן מענה מלא למסוכנות הנשקפת ממנו ככל שזאת נוגעת לשימוש בסמים וטוב יהיה אם יבחר העותר להשתלב בטיפול גמילה כמומלץ על ידי גורמי הטיפול”.

8. ביום 04.06.2017, נבדק המבקש על ידי נרקולוג מטעם שירות בתי הסוהר. בחוות דעתו ציין הנרקולוג, כי המבקש “בריא ללא עבר פסיכיאטרי ללא שימוש בסמים, ידוע על שימוש מזדמן באלכוהול 4-5 פעמים בחייו. במהלך מאסר שימוש חד פעמי בסבוטקס מתוך סקרנות. כל בדיקות שתן נקיות, לא זקוק לטיפול הרגעתי ולא פנה אף פעם למרפאה. אין צורך בגמילה פרמקולוגית”.

9. בחודש יולי 2017, עתר המבקש לבית המשפט המחוזי מרכז – לוד על ההחלטה שלא להוציאו לחופשה (עת”א 10647-07-17), היא העתירה שבגינה הוגשה הבקשה דנן. במסגרת העתירה, טען המבקש, כי הוא “נמצא בהליך טיפולי ממושך מטעם מב”ן וידוע פסיקות בית המשפט לעניין זה כאשר מסוכנותי פחתה והתנהגותי השתנתה ותקינה כמו כן תיפקודי ע”י תעסוקה”. ביום 17.09.2017, ניתנה חוות דעת מטעם מב”ן, בה נמסר כי ניתן להחזיר את המבקש לסבב חופשות ולהוציאו לחופשות בנות 12 שעות, בתנאים מגבילים. יחד עם זאת, צוין בחוות הדעת, כי ככל שיימצא שהמבקש “אכן התנהג כפי שנחשד (וההכרעה בדבר זה כמובן שאינה בידי משרד הבריאות) הרי שהוא הפך תנאי מקדים של מב”ן ליציאה לחופשות: ‘המשך התנהגות טובה בביס”ר”’. במסגרת כתב התשובה לעתירה, התייחסו המשיבים לחוות הדעת של גורמי הטיפול, ממנה עלה

כי "הוצע לאסיר להשתלב בטיפול גמילה מסמים אך הוא מסרב ואינו רואה עצמו כמכור. לאור זאת, האסיר אינו מומלץ לחופשות מבחינה סוציאלית". בנוסף, עמדו המשיבים בתגובתם על עמדתם של גורמי המודיעין, לפיה בעניינו של המבקש "קיים מידע לאורך מאסרו המצביע וקושר אותו להתנהגות ומעורבות שלילית". המשיבים הוסיפו וטענו בתגובתם, כי בהתאם לחוות הדעת של מב"ן "מדובר בנבדק אשר גילה בעבר יכולת מפותחת לשקר ולטעון שלא הפר כללים, כאשר היה ברור וידוע לכולם שכן הפר אותם".

ביום 16.11.2017, ניתנה חוות דעת מטעם ראש תחום טיפול ושיקום (טו"ש) בבית הסוהר איילון. במסגרת חוות הדעת נאמר, כי המבקש השתתף בקבוצה בתחום האלכוהול, מחודש אוגוסט 2014 עד לחודש מאי 2015; וכי המבקש השתתף בקבוצה פסיכו-חינוכית לעברייני מין, ממנה הוא הודח בגין היעדרויות רבות. אשר לבדיקת השתתף מחודש אוגוסט 2016, ממנה עלה כי המבקש השתמש ב"סבוטקס", צוין בחוות הדעת כי בעקבות תוצאות הבדיקה הוצע למבקש להשתלב בטיפול גמילה, לאחר סיום של הטיפול הייעודי לעברייני מין, אך המבקש לא ראה בכך צורך וסירב להצעה בתוקף. בהמשך, נמסר בחוות הדעת, כי "שימוש זה בסם וחריגה מהכללים במהלך הימצאותו בטיפול ייעודי עשוי להצביע על קושי בהערכה האם יעמוד בפיתויים ומכשולים במידה וייצא לחופשה". לבסוף, נאמר בחוות הדעת, כי למבקש "רקע התמכרותי לאלכוהול ובעודו בטיפול חרג מכללי החופשה, הכניס סמים לבית סוהר ולאחר מכן אף השתמש בסם ומסר בדיקת שתן לא נקייה, כל אלו מצביעים על דפוס התנהגות חוזר וצורך בטיפול גמילה, לאור זאת קיימת מניעה סוציאלית להוצאתו לחופשות".

10. ביום 29.11.2017, התקיים דיון בעתירה. במסגרת הדיון, הוצג לבית המשפט המחוזי, בהסכמתו של המבקש, חומר מודיעיני בעניינו של המבקש. בו ביום, דחה בית המשפט המחוזי את העתירה, עת קבע כי:

"שוכנעתי כי לאור המידע 981, המתכתב עם מידע 021 והנתמך במידע 339, נשקפת מסוכנות מן העותר ככל שישולב בסבב חופשות לעת זו. בנוסף, על אף גישת הנרקולוג לפיה העותר אינו זקוק לגמילה פיזית מסמים, עדיין נותרת בעינה עמדת גורמי הטיפול לפיה על העותר להשתלב במחלקה לטיפול גמילה בבית הסוהר. עמדה זו לא נסתרה על ידי העותר. אני ממליץ לעותר להשתלב בהליכים טיפוליים ככל שיוצעו לו. בנסיבות אלו, הסתמכות המשיב על עמדת גורמי הטיפול ועל אותם שלושה מידעים, היא זו שהביאה להחלטתו בעניינו של העותר. החלטת המשיב סבירה בעיני ודחיתי את העתירה".

11. בבקשה שלפניי טוען המבקש, כי שגה בית המשפט המחוזי עת דחה את העתירה ואישר את עמדת שב"ס, לפיה אין להוציא את המבקש לחופשה בת 12 שעות. לשיטת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי משלא ייחס משקל מספיק ל"חוות הדעת הטיפוליות הממליצות, לרבות זו של הגורם המכריע בשאלה אם נדרש טיפול גמילה אם לאו"; ומשביסס את עיקר ההכרעה "על מידע מודיעיני שבא לחובתו של המבקש, מידע מלפני שנה, שבצירוף ההתעלמות מהגורמים הטיפוליים המפורטים לעיל קבע [בית המשפט המחוזי – א.ש.] כי די בכוחו של אותו מידע מודיעיני כדי להכריע את הכף ולמחוק את כל שאר השיקולים וההישגים הטיפוליים של המבקש עליהם הוא עומל מזה זמן באופן מבורך". לטענת המבקש, החלטתו של בית המשפט המחוזי "ניתנה על בסיס ראייה מודיעינית במהותה היא ראייה מפי השמועה ללא יכולת מצד האסיר להתמודד ולתקוף את המיוחס לו בה, והכל הכל בגין מעשה שביצע המבקש לפני כשש שנים עליו כאמור כבר נידון הורשע ונגזר דינו". בהמשך, טען המבקש כי מתעוררת במקרה דנן שאלה משפטית עקרונית המצדיקה דיון ב"גלגול שלישי", שכן לעניינו "יש השלכה כללית ורוחבית גם על האופן בו בתי המשפט המחוזיים הדנים בעתירות אסירים עושים שימוש במידע חסוי ועל המשקל שיש ליתן לראיה כמו זו האחרונה אל מול ראיות מוצקות אחרות המצביעות על שיקום מוצלח וטיפול מלא ושלם". על יסוד האמור, טוען המבקש כי יש לקבל את בקשת רשות הערעור, ולדון בעניינו, על מנת שבית המשפט יבחן "לעומקם של הדברים החלטות שב"ס לפיהן אין להוציא את המבקש לחופשה עת המבקש יציג ויטען את עמדתו מדוע בנסיבות העניין יש בוודאי נסיבות ונתונים שבכוחם לאיין כל מסוכנות נטענת ולאפשר בכך את הוצאתו לחופשה".

12. במענה לטענותיו של המבקש, סבורים המשיבים כי אין מקום להידרש לעניינו של המבקש ב"גלגול שלישי". בראש ובראשונה, טוענים המשיבים כי דין הבקשה להידחות על הסף, שכן אין היא מעלה סוגיה משפטית חדשה אשר טרם הוכרעה על ידי בית המשפט. לשיטת המשיבים, בית המשפט "אישר, ושב ואישר את הליך הצגת חומר חסוי לפני הערכאה השיפוטית בעת בחינת החלטת רשות מנהלית בכלל, ובדונה בהחלטת שירות בתי הסוהר במסגרת עתירת אסיר בפרט". לגופו של עניין, טוענים המשיבים כי כפי שפסק בית המשפט פעמים רבות, נקודת המוצא היא כי חופשה אינה בגדר זכות הנתונה לאסיר אלא פריבילגיה, המוענקת בהתאם להחלטת הגורמים המוסמכים בדיון, בהתבסס על נתוניו הספציפיים של כל אסיר ותוך שקילת השיקולים הרלוונטיים. לגישת המשיבים, "המידע החסוי המצוי בידי המשיבים מצביע על התנהגות שלילית של המבקש לאורך תקופת מאסרו; על חשש כי המבקש ינוצל למטרות שליליות במסגרת יציאתו לחופשה; על חשש לכוונות שליליות; ועל התנהגות לא מקובלת". אשר לעדכניותו של

המידע החסוי, טוענים המשיבים כי קיים מידע גם מחודש נובמבר 2017, שיש בו כדי לבסס את עמדתם בנוגע לשאלת שילובו של המבקש בסבב חופשות, בעת הזו. המשיבים הוסיפו עוד, כי לפי הנמסר מראש תחום טיפול ושיקום בבית סוהר איילון, "מאז סיום ההליך בבית משפט קמא, סיים המבקש את הקבוצה הייעודית של מב"ן, בה נטל חלק, ושוב דובר עמו על הפנייתו לטיפול גמילה, אולם הוא לא הביע נזקקות טיפולית בתחום". לפיכך, הוסיפו וטענו המשיבים כי, בשים לב לכל הנסיבות המפורטות לעיל, נראה כי אין בסיס לטענת המבקש, לפיה "קיימות ראיות מוצקות אחרות המצביעות על שיקום מוצלח וטיפול מלא ושלם". על יסוד האמור, טוענים המשיבים כי הסירוב לשלב את המבקש בסבב חופשות "תואם את אמות המידה הרגילות והמוכרות ומהווה החלטה סבירה ביותר המצויה בתחום מומחיותם"; וכי המבקש לא הרים את הנטל להראות אחרת, המוטל עליו במסגרת הליך זה. לפיכך, גורסים המשיבים, כי בדין דחה בית המשפט המחוזי את העתירה שהוגשה לו, וכי אין מקום להתערב בהחלטתו.

דיון והכרעה

13. הלכה היא, כי בקשות רשות ערעור המופנות כלפי החלטות הנוגעות לעתירות אסירים, תתקבלנה במשורה, והן שמורות למקרים חריגים בהם מתעוררת שאלה עקרונית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או אם קיים חשש לעיוות דין או לחוסר צדק מהותי כלפי המבקש (רע"ב 5089/17 דירי נ' שירות בתי הסוהר – מחלקת האסירים (18.09.2017); רע"ב 5921/17 מילט נ' מדינת ישראל (27.07.2017); רע"ב 4811/14 פלוני נ' מדינת ישראל (21.09.2017)). לאחר שבחנתי את הבקשה על צרופותיה, נחה דעתי כי יש לדחותה על הסף. הבקשה נוגעת לענייניו הפרטי של המבקש בלבד, והיא אינה מעוררת, כלל ועיקר, כל שאלה משפטית עקרונית המצדיקה דיון ב"גלגול שלישי", ולא מצאתי כי במקרה דנן מתעורר חשש לעיוות דין או לחוסר צדק מהותי שנגרם למבקש. מטעמים אלו בלבד יש לדחות את הבקשה לרשות הערעור.

14. למעלה מן הצורך, אוסיף כי יש לדחות את בקשתו של המבקש גם לגופו של עניין. סעיף א(2) לפקודת נציבות שירות בתי הסוהר קובע, כי: "חופשה אינה זכות מוקנית, אלא טובת הנאה מבין טובות ההנאה המנויות בתקנה 19 לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח-1978, הנתונה לשיקול דעת". נכון הדבר, כי הזכות לחופשה מהכלא קיבלה מעמד נכבד בפסיקה, ולא בנקל תישלל מהאסיר האפשרות לצאת לחופשה (רע"ב 4522/16 אמסלו נ' שירות בתי הסוהר (25.08.2016)). עם זאת, אין לו לאסיר זכות מוקנית לצאת לחופשה במהלך מאסרו, שכן, כאמור, המדובר בפריבילגיה, אשר תוענק

בהתאם לשיקול דעתם של הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר (רע"ב 7482/15 מסראווה נ' מדינת ישראל (24.12.2015)).

במקרה דנן, סבורני כי לא נפל פגם בהחלטה שלא להתיר למבקש לצאת לחופשה ממאסרו. לא נעלמו מעיני נסיבותיו האישיות של המבקש, כמו גם עמדתם של הנרקולוג בשב"ס וגורמי מב"ן, בעניינו של המבקש. אלא, שהחשש כי המבקש לא ישכיל לעמוד בפני פיתויים ומכשולים במידה שיצא לחופשה, כמו גם הסכנה לשימוש חוזר בסמים על ידי המבקש, כפי שעולה מהחומר החסוי אשר הוצג בפניי, מטעים את הכף, בשלב זה, שלא להיענות לבקשתו. אין צריך לומר, כי המבקש יוכל לשוב ולפנות בעתיד לגורמים המוסמכים בבקשה לצאת לחופשה, ואני משוכנע כי בקשה זו תיבחן בכובד ראש, תוך התייחסות עניינית לכלל השיקולים הרלוונטיים, ועיון בחוות דעת עדכנית של גורמי המקצוע שתוגש בעניינו, לפי הצורך.

15. סוף דבר, דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, כ"ה באדר התשע"ח (12.3.2018).

ש ו פ ט